

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

21 september 2005

VLAAMSE OMBUDSDIENST

JAARVERSLAG 2004

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur,
Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heren Bart Martens en Jos Bex**

**(Hoofdstuk 6.5 – Thematische aanbevelingen inzake Ruimtelijke Ordening,
en Hoofdstukken 4.5 en 5.5 – Thematische aanbevelingen inzake Milieu en Water)**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Katleen Martens, de heer Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns, de heer Paul Wille;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

41-A (2004-2005)

- Nr. 1: Jaarverslag Vlaamse Ombudsdienst
- Nrs. 2 en 3: Verslagen over gedachtewisselingen

INHOUD

	Blz.
1. Thematische aanbevelingen inzake Ruimtelijke Ordening	4
1.1. Inleidende uiteenzettingen	4
1.1.1. Algemeen	4
1.1.2. Toelichting bij de aanbevelingen	5
1.2. Bespreking	7
1.2.1. Vragen en opmerkingen van de leden	7
1.2.2. Antwoord van de minister	8
1.2.3. Repliek van de Vlaamse Ombudsdienst	11
1.2.4. Repliek van de leden	11
2. Thematische aanbevelingen inzake Milieu en Water	12
2.1. Inleidende uiteenzettingen	12
2.1.1. Algemeen	12
2.1.2. Toelichting bij de aanbevelingen	12
2.2. Vragen en opmerkingen van de leden	14
2.3. Antwoord van de minister	14

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak het jaarverslag 2004 van de Vlaamse Ombudsdienst (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 41-A/1*) op 28 april en 23 juni 2005.

Op 28 april 2005 werden de aanbevelingen over Ruimtelijke Ordening besproken. Daarover wordt verslag uitgebracht door de heer Bart Martens. Op 23 juni 2005 vond de bespreking plaats van de aanbevelingen over Milieu en Water en daarover wordt verslag uitgebracht door de heer Jos Bex.

1. THEMATISCHE AANBEVELINGEN INZAKE RUIMTELIJKE ORDENING

1.1. Inleidende uiteenzettingen

1.1.1. Algemeen

De heer *Bernard Hubeau*, Vlaams ombudsman, schets de betekenis van de klachten over ruimtelijke ordening in het totale aantal klachten.

Er is positief nieuws. Vele jaren heeft de Vlaamse Ombudsdienst gewezen op het pijnpunt van de behandeltermijn van vergunningen. Daarin is een kentering ontstaan. De heer Hubeau verwijst naar de uiteenzetting van de heer Erwin Janssens, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst, voor meer details.

De Vlaamse Ombudsdienst wil voortaan meer de klemtoon leggen op de kwaliteit van de vergunningverlening. Naar aanleiding van een verzoekschrift van een burger werd hierover reeds van gedachten gewisseld in de commissie. De Vlaamse Ombudsdienst stelde een keuzelijst van voorstellen op. Belangrijk is de problematiek van de handhaving.

Sinds enkele jaren beschikken de administraties van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap over een eerstelijnsklachtenbehandeling. Wat ruimtelijke ordening betreft, werden er 57 klachten ingediend. Dit is duidelijk een onderrapportering van de klachten die bij de diensten terechtkomen. De heer Hubeau is van mening dat waakzaamheid is geboden en vraagt hiervoor de aandacht van het Vlaams Parlement.

Met respect voor de afdeling Bouwinspectie en het vele werk dat er geleverd wordt, stelt de Vlaamse Ombudsdienst vast dat het grondig fout loopt met de eerstelijnsklachtenbehandeling. Vereenvoudigd gesteld, argumenteert de afdeling Bouwinspectie dat het hier meestal gaat om uitingen van ontevreden burgers over genomen beslissingen. Daarom worden ze niet als klacht beschouwd. Indien daaraan tijd zou worden besteed, zouden volgens de afdeling Bouwinspectie de kerntaken niet gerealiseerd worden wegens personeelsgebrek. Na een aantal gesprekken, ook met het afdelingshoofd, lijkt het erop dat klachten nu wel worden geregistreerd.

Een ander probleem is dat klachten bij de buitendiensten van de administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen (AROHM) vaak worden behandeld door de leidinggevenden. Zowel het decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen als de omzendbrief stellen echter duidelijk dat de klachtenbehandeling moet getuigen van neutraliteit en dat het niet aan de dossierbehandelaar of de ondertekenaar van de brief toekomt om de klacht in eerste lijn te behandelen. Dit geeft aan de burger immers een schijn van niet-neutraliteit.

De Vlaamse Ombudsdienst ontving in 2004 iets minder dan 4.000 klachten en vragen. In 1.209 gevallen is een dossier aangelegd met een daaraan verbonden onderzoek. Het aantal klachten over ruimtelijke ordening is gegroeid van bijna 10 procent in 2000 tot 18 procent in 2003 en 17 procent in 2004. Er is dus sprake van een relatieve stijging maar een stabilisatie sinds twee jaar. Maar het is toch wel een aanzienlijk deel van de klachten. De leefkwaliteit en -omgeving liggen de Vlaming nauw aan het hart. De heer Hubeau meent dat hiervoor aandacht moet zijn.

Wat de tweedelijnsklachten betreft, loopt het aantal gegronde klachten over ruimtelijke ordening tamelijk gelijk met het algemeen gemiddelde: 45 versus 47 procent. Het aantal ongegronde klachten is iets groter dan in andere sectoren: 35 procent versus 31 procent.

Waarover klaagt de burger? Deze vraag wordt gekoppeld aan de ombudsnormen: beginselen van behoorlijk en zorgvuldig bestuur. Ruimtelijke ordening volgt ook hier de algemene trend. In 33 procent van de gevallen handelt de klacht over de redelijke behandeltermijn. In het algemeen is dit 29 procent.

De klachten over de onredelijke behandeltermijn hebben vooral te maken met de herstellvorderingen inzake handhaving. ‘Goede uitvoeringspraktijk en administratieve nauwkeurigheid’ en ‘deugdelijke correspondentie’, dit is de kwaliteit van de briefwisseling met de burger, zijn de andere ombudsnormen die het meest worden geschonden.

1.1.2. Toelichting bij de aanbevelingen

De heer *Erwin Janssens*, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst, geeft toelichting bij de aanbevelingen inzake ruimtelijke ordening.

Vergunningen

Zoals eerder meegedeeld tijdens de bespreking van het jaarverslag 2003, is het probleem van de behandeltermijn van de vergunningsaanvragen opgelost.

De vraag die volgens de heer Janssens kan worden gesteld, is hoe de situatie bij de gemeenten en provincies is: handelen zij hun vergunningsdossiers meestal tijdig af? Op basis van de behandelde klachten kan geen algemeen beeld gegeven worden van de behandeltermijnen bij de gemeenten en de provincies. Sommige klachten bleken onterecht te zijn, andere brachten dan weer wel een structurele achterstand aan het licht, zoals in de stad Antwerpen. Toch valt op dat ook over de behandeltermijn bij de gemeenten de laatste tijd nauwelijks klachten worden ingediend. Door de tijdige behandeling bij AROHM, is de globale behandeltermijn misschien nog langer dan 75 dagen, maar blijft de overschrijding voor de burger nog aanvaardbaar.

Inzake vergunningverlening kan de aandacht nu meer dan voorheen gaan naar de kwaliteit van de vergunningen en de controle daarop. Het verzoekschrift over de illegale toepassing van de stedenbouwwetgeving door openbare besturen (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 216/1*) heeft het debat over deze problematiek en dan vooral de mogelijke verbeterpunten definitief aangezwengeld.

Er zijn een aantal denkpijlen in het midden gegooid tijdens de commissievergadering van 27 januari 2005. Ze zijn opgenomen in het jaarverslag en er werd een aanbeveling aan gekoppeld. Volgens de heer Janssens is het niet noodzakelijk om tijdens deze bespreking hierop opnieuw in te gaan.

Hij merkt wel op dat klachten over de inhoud van de beslissing meestal een meningsverschil blijken in te houden over de veelbesproken ‘goede plaatselijke ruimtelijke ordening’ waaraan elke aanvraag moet worden getoetst. In het jaarverslag 2002 van de Vlaamse Ombudsdienst werd al opgemerkt dat de overheidsdiensten op dat vlak een vrij grote beoordelingsruimte hebben. Het gevoel van willekeur dat vervolgens bij de burger onvermijdelijk ontstaat, kan beperkt worden door interne richtlijnen om de uniformiteit te vergroten. Anderzijds wordt nu reeds door een aantal burgers de overregulering van de ruimtelijke ordening aangeklaagd. Het is een moeizame en permanent bij te sturen zoektocht naar het juiste evenwicht. In het Vlaamse regeerakkoord heeft de Vlaamse Regering opgenomen dat zij vage begrippen als ‘ruimtelijke draagkracht’ zal preciseren. De Vlaamse minister bevoegd voor ruimtelijke ordening gaat er in zijn beleidsnota verder op in, tegelijk besefvend dat de nodige flexibiliteit noodzakelijk is.

Handhaving

De grootste aandacht moet volgens de heer Janssens gaan naar handhaving. De Vlaamse Ombudsdienst heeft daarover twee aanbevelingen.

Inzake herstellvorderingen heeft de Vlaamse Ombudsdienst, net als de voorgaande jaren, in 2004 in een aantal dossiers kunnen vaststellen dat herstellvorderingen onredelijk lang uitblijven. Er staat een casus in het jaarverslag. De Vlaamse Ombudsdienst meent dat AROHM of de gemeente, naargelang hun taakverdeling, eigenlijk meteen een herstellvordering moeten indienen. Er mag niet worden gewacht op een eindbeslissing over opeenvolgende regularisatieaanvragen.

Met het decreet van 4 juni 2003 houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, wat het handhavingsbeleid betreft, heeft de Vlaamse overheid de instandhouding van bepaalde bouwovertredingen niet meer strafbaar gesteld. De Vlaamse Ombudsdienst verwachtte enigszins dat dit decreet een gunstig effect zou hebben op de gemiddelde indieningstermijn van herstellvorderingen, maar AROHM wijst erop dat het decreet de werkdruk enorm heeft doen toenemen. De parketten en de rechters stuurden de reeds opgestelde herstellvorderingen terug met het verzoek de dossiers opnieuw te onderzoeken in het licht van de nieuwe regelgeving. Alleen al in de periode 1998-2003 zijn er ongeveer 7.700 herstellvorderingen ingediend, terwijl er slechts 1.700 uitspraken zijn geveld.

Dat scenario herhaalt zich nu na twee belangrijke arresten van het Arbitragehof, en mogelijk nog eens als de decreetgever opnieuw ingrijpt.

Door de ‘effectieve verjaring’ van bouwovertradingen zijn de handhavende overheden nu gedwongen korter op de bal te spelen. Dat lijkt volgens de heer Janssens een quasi onmogelijke opdracht te zijn. AROHM kampt al jaren met een nijpend personeelstekort en dat lijkt in de nabije toekomst niet meteen verholpen te kunnen worden. De vacatures geraken nauwelijks ingevuld. De Vlaamse Regering moet daarvoor spoedig een oplossing vinden.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) meldt ook dat de gemeenten helemaal niet op die handhavingstaak voorbereid zijn en de stedenbouwkundige diensten nu al vaak overbelast zijn. Meer nog, de VVSG stelt de huidige taakverdeling tussen AROHM en de gemeenten inzake handhaving meer en meer in vraag. Bij de bespreking van het vorige jaarverslag deelde de minister mee dat er overleg werd gepland.

Vandaar een eerste aanbeveling inzake handhaving: de Vlaamse overheid moet samen met de gemeenten bouwovertradingen tijdig opsporen en vaststellen, en binnen een redelijke termijn een herstellvordering indienen. Men mag niet blijven wachten op een uitblijvende beslissing over een vergunningsaanvraag (aanbeveling 2004-12).

Lichte overtradingen: het parket seponeert

Een tweede aanbeveling die ook reeds bij de bespreking van het jaarverslag 2003 werd aangekaart is dat zogenaamde ‘lichte’ overtradingen niet worden bestraft. Gemeenten stellen soms wel een procesverbaal op dat vervolgens door het parket wordt geseponeerd. Er rest de burger natuurlijk nog de mogelijkheid om zelf naar de rechter te stappen. Maar terecht merken een aantal burgers op dat het toch de taak van de overheid is om ervoor te zorgen dat de regels inzake ruimtelijke ordening worden nageleefd.

De huidige procedure lijkt dus niet geschikt om deze kleinere overtradingen aan te pakken. In andere beleidsdomeinen wordt bijvoorbeeld meer en meer gebruik gemaakt van administratieve sancties. Er zou moeten worden nagedacht of dit op langere termijn geen oplossing kan zijn. Vandaar een tweede aanbeveling van de Vlaamse Ombudsdienst die stelt dat de Vlaamse overheid moet zoeken naar alternatieve

handhavingsinstrumenten, bijvoorbeeld administratieve sancties, onder meer voor bouwovertradingen die het parket seponeert (aanbeveling 2004-13).

Monumenten en Landschappen

Een derde aanbeveling handelt over monumenten maar overstijgt ook die materie: de Vlaamse overheid moet een vlotte regeling uitwerken voor de vergoeding van schade, veroorzaakt door fouten in de toekenning van restauratiepremies voor beschermde monumenten, in plaats van systematisch door te verwijzen naar de rechter.

Zo is er een dossier waarbij de verzoekster een restauratiepremie toegekend krijgt voor werken aan een beschermde kerk. Achteraf bericht de afdeling Monumenten en Landschappen dat de premie beperkt wordt na een opmerking van het Rekenhof: de toegepaste berekeningsformule was niet in overeenstemming met de geldende regelgeving. De afdeling kon slechts een deel uitbetalen. De provincie had een aandeel in de kosten, en ook zij vermindert haar bedrag evenredig. Opgeteld betekende dat voor de verzoekster zowat 25.000 euro minder.

De afdeling erkent dat zij een berekeningsformule heeft toegepast die na een wijziging in de regelgeving inderdaad niet meer gold. Zij heeft dan ook begrip voor het ongenoegen van de verzoekster. Er is echter geen regeling tot schadeloosstelling. De verzoekster betreurt dat, en overweegt dan maar een rechtszaak te starten. De Vlaamse Ombudsdienst heeft geoordeeld dat de ombudsnorm ‘gerechtvaardigd vertrouwen’ geschonden is.

De Vlaamse Ombudsdienst beseft dat het verre van eenvoudig is overeenstemming te bereiken over een schadebedrag, maar betreurt toch dat zelfs geen poging wordt ondernomen om te komen tot een minnelijke schikking en dat systematisch naar de rechter wordt verwezen.

De heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten

De problematiek van de niet-opsplitsing van de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten werd ook in november 2004 in de commissie besproken. Het ging om het probleem waarbij de verzoeker de volledige heffing werd aangerekend, hoewel er een dertigtal mede-eigenaars waren. De administratie ging niet in op zijn vraag om de heffing op te splitsen. De verzoeker moest zelf maar terugvorderen van

zijn mede-eigenaars van wie hij de meesten echter niet kende of kon opsporen. Bij het standpunt van de afdeling speelden vooral informatica-technische redenen mee. De Vlaamse Ombudsdienst heeft in januari 2004 daarover een constructief gesprek gehad met de minister en een aanvaardbare oplossing gevonden voor de nieuwe dossiers. Ook de concrete casus in het jaarverslag heeft uiteindelijk een goede afloop gekend voor de verzoeker. Uiteindelijk is uit verder zoekwerk via de notaris gebleken dat de afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen, ondanks haar eigen langdurige zoektocht, niet tot een volledig juiste lijst van mede-eigenaars is kunnen komen, en niet elke mede-eigenaar van de inventarisatie op de hoogte had gebracht. Uiteindelijk bleek dat de heffing dus niet correct was gevestigd.

Slotbeschouwing

De heer *Bernard Hubeau* wenst tot slot een algemene aanbeveling mee te geven omtrent de kwaliteit van de regelgeving. In alle sectoren werd opgemerkt dat decretale normen of uitvoeringsreglementering bron is van heel wat klachten. Door het waken over de kwaliteit van regelgeving kunnen dus vele klachten worden vermeden. In het Vlaams Parlement is er trouwens een commissie met de bevoegdheid decreets-evaluatie en regelmatig komen er op de tafel van de Vlaamse Regering zogenaamde RIA's terecht (reguleringsimpactanalyse). Hoewel de Vlaamse ombudsman zich ervan bewust is dat het nieuwe decreet van 1999 wat rust kan gebruiken, moet er volgens hem toch eens nagedacht worden om de efficiëntie van de handhaving te verhogen. Misschien moet er een gradatie aangebracht worden in het sanctioneringsmechanisme: voor lichtere overtredingen kunnen bijvoorbeeld administratieve sancties uitgewerkt worden om te vermijden dat deze overtredingen onbestraft blijven.

De *minister* stelt dat bij het stilleggen van een bouw er voorzien is in een administratieve boete van 5.000 euro.

De heer *Bernard Hubeau* meent dat het hier niet gaat om een bestraffing van de overtreding zelf maar over een sanctie in tweede orde, namelijk het niet naleven van een bevel tot staking van de werken dat is gegeven naar aanleiding van een overtreding.

1.2. Bespreking

1.2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Bart Martens* meent dat de conclusies van de Vlaamse Ombudsdienst wel verschillen met het antwoord dat hij ontving van de minister op een eerdere vraag om uitleg over het handhavingsbeleid. Er werd gevraagd of er geen sprake is van een manifeste onderbezetting van het personeel bij de afdeling Bouwinspectie om alle handhavingstaken uit te voeren. Dit wordt nu met zoveel woorden bevestigd in het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst. De minister stelde destijds daarentegen in zijn antwoord dat de subsidiariteit nu begint te werken en de lokale besturen hun verantwoordelijkheid opnemen. In het jaarverslag valt nu te lezen dat de lokale besturen voor deze handhavingstaken niet zijn uitgerust. Ze zijn onderbemand en overbevroegd. Sommige gemeenten stellen volgens de heer Martens deze taken in vraag. Hij had graag geweten wat nu de juiste stand van zaken is. Is er een personeelsachterstand bij AROHM en de lokale besturen? In dat geval wenst hij opnieuw te pleiten voor een serieuze personeelsversterking voor de uitvoering van de handhavingstaken. Hierdoor kan invulling worden gegeven aan het 'lik op stuk'-beleid voor de nieuwe overtredingen. Dit in tegenstelling tot vroeger waar lokale besturen overtredingen oogluikend toelieten. De heer Martens pleit ervoor om het administratief-rechtelijk spoor verder te verkennen. Ook de Vlaamse minister van Leefmilieu bereidt een voorontwerp van handhavingsdecreet voor om een hele batterij handhavingsmogelijkheden voor te bereiden, waaronder een aantal administratief-rechtelijke maatregelen. Zo kan een zekere gradatie ingebouwd worden in het handhavingsbeleid. De heer Martens stelt voor dat de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening en de Vlaamse minister van Leefmilieu samen gaan zitten om na te gaan in hoeverre het nieuwe handhavingsdecreet voor beide domeinen kan gelden.

Tot slot wenst de heer Martens de aanbeveling in verband met de uitbreiding van het vorderingsrecht, die tijdens de uiteenzetting niet aan bod kwam, onder de aandacht brengen. Momenteel is het zo dat gemeenten, burgers en milieuverenigingen bepaalde handelingen en acties kunnen doen staken die in strijd zijn met de milieuwetgeving. Dit is ook van toepassing om bepaalde handelingen in het kader van de ruim-

telijke ordening te doen staken, maar alleen als deze bepaalde milieuconsequenties hebben. Het toepassingsgebied van het vorderingsrecht zou dus verder moeten uitgebreid worden. De Vlaamse Ombudsdienst wijst ook op het feit dat herstellvorderingen soms te lang uitblijven. Dit kan leiden tot straffeloosheid. Ook van deze aanbeveling zou werk moeten worden gemaakt.

De heer *Patrick Lachaert* is van mening dat het optreden van de gemeenten wel veranderd is ten opzichte van 25 jaar geleden. In het algemeen willen gemeenten wel optreden tegen overtredingen. Gemeenten hebben er immers alle belang bij om snel op te treden. Een bouw misdrijf wordt hoe dan ook ontdekt. Bouwovertredingen worden meer dan vroeger gesignaleerd. Gemeenten hebben er dan ook alle belang bij om snel op te treden zodat de bouwovertreding niet wordt voortgezet. Dit is ook in het belang van de overtreder zelf zodat er geen grotere schade ontstaat.

Voor wat het vorderingsrecht betreft, is hij het niet eens met de heer Martens. Via het vorderingsrecht wordt gemakkelijk in de veruitwendiging van burengeschillen getreden. Dat is echter het probleem niet. Het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat indien men een belang en hoedanigheid heeft om op te treden, men kan optreden. Er is tevens een rechtspraak bij de Raad van State die stelt dat als men een belang heeft, men kan optreden. Een uitbreiding van het vorderingsrecht zal echter leiden tot heel veel geofficialiseerde burenruzies. Een typisch voorbeeld is artikel 8 van het decreet Integraal Waterbeleid. Dit artikel wordt misbruikt. De heer Lachaert is van mening dat niet opnieuw het warm water moet worden uitgevonden. Als men een belang en hoedanigheid heeft, kan men altijd naar de rechtbank stappen.

Tot slot is de heer Lachaert er voor te vinden om na te gaan of er geen administratieve sanctiemogelijkheden zijn. De vraag is wel of de Vlaamse overheid hiervoor grondwettelijk is bevoegd.

Mevrouw *Joke Schauvliege* acht het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst erg nuttig met het oog op de aangekondigde decreetswijziging in het najaar van 2005. Wat de kwaliteit van de regelgeving betreft die soms de oorzaak is van klachten, kan verwezen worden naar de RIA's. Anderzijds moet dit instrument niet overroepen worden en wordt er soms nogal licht over deze procedure heen gegaan. Het zou volgens mevrouw Schauvliege niet slecht zijn indien een RIA

ook ingevoerd wordt voor voorstellen van decreet en niet alleen voor ontwerpen van decreet.

In verband met de onduidelijke taakverdeling inzake handhaving tussen AROHM en de gemeenten zou de minister overleg plegen met de VVSG. Mevrouw Schauvliege had graag vernomen wat het resultaat is van dit overleg. Ook andere sectoren leggen steeds meer taken op aan de gemeente. Er moet over gewaakt worden dat het voor de gemeenten nog haalbaar blijft. De grootte van een gemeente speelt daarbij ook een serieuze rol. Het is niet evident om als kleine gemeente dezelfde taken uit te voeren als een grote gemeente.

1.2.2. *Antwoord van de minister*

De *minister* is verheugd te kunnen meedelen dat het probleem van de behandelingstermijn van de aanvraagdossiers bij bouwvergunningen, geformuleerd naar aanleiding van de bespreking van het jaarverslag 2003, van de baan is. Dit wordt nu ook effectief door de Vlaamse Ombudsdienst bevestigd.

Momenteel stelt zich een ambigue situatie: wanneer een gemeente aan de vijf decretale voorwaarden voldoet, zal de vergunningsbevoegdheid verschuiven van het Vlaamse Gewest naar de gemeenten. Ondertussen wordt getracht het schip drijvende te houden. Ondanks het gebrek aan geschikt personeel, dat moeilijk te vinden was op de arbeidsmarkt, werd door een aantal decretale maatregelen de voorbije vijf jaar ervoor gezorgd dat de instroom van dossiers werd beperkt. Zo kan de verantwoordelijkheid aan de gemeenten zonder problemen worden overgedragen.

De situatie blijft volgens de minister echter precair. Het vergunningenbeleid is sterk afhankelijk van de in- en uitstroom van personeelsleden. Op een bepaald moment bedroeg de gemiddelde behandelingstermijn bij de AROHM-afdeling in Antwerpen 22 dagen. Momenteel is dit langer maar ligt het nog onder de decretale termijn van 50 dagen. Toch is de minister van oordeel dat er goed werk is geleverd. Hij wenst hiervoor alle betrokken Vlaamse ambtenaren uitdrukkelijk te bedanken.

Een tweede zaak die volgens de minister belangrijk is, en die tevens in het regeerakkoord staat vermeld, is de actieve coaching van gemeenten opdat zij niet opnieuw zorgen voor een langere behandeltermijn.

De Vlaamse Ombudsdienst heeft terecht het voorbeeld van de stad Antwerpen aangehaald waar zich een probleem stelde. Een voorbeeld is het probleem in stedelijke gebieden met het advies van de brandweer. Er wordt onderzocht of dit onderdeel kan geprivatiseerd worden zonder kwaliteitsverlies te lijden. In de stad Antwerpen vertraagt het advies van de brandweer in sommige gevallen negen maanden de behandeling van een bouwdoossier.

De minister wijst erop dat er een 50-tal gegronde klachten zijn over het vergunningenbeleid terwijl er ongeveer 55.000 vergunningen op jaarbasis worden behandeld. Dit is een zeer klein percentage. Dit belet niet dat, indien het gaat om significante klachten, ze moeten behandeld worden. Door de substantiële daling van het aantal fiscale klachten is het gewicht van de klachten inzake wonen en ruimtelijke ordening groter geworden.

Aanbeveling 2004-11 is volgens de minister een zeer belangrijke aanbeveling. Er wordt naar een nieuw evenwicht gezocht waarbij de verantwoordelijkheid deels naar de gemeenten wordt doorgeschoven. Dit past in het kader van de subsidiariteit dat als basisprincipe geldt voor het decreet van 18 mei 1999.

De minister meent dat deze aanbeveling voortvloeit uit een verzoekschrift waarin een gebrek aan kwaliteitscontrole op vergunningen wordt aangeklaagd, met dien verstande dat het in betreffend verzoekschrift omzeggens uitsluitend gaat over de procedurele kwaliteit van de vergunningverlening, te weten het verloop van de aanvraag- of adviesprocedure en het toezicht daarop. Hoewel vaststaat dat het overgrote deel van de vergunningsdossiers op een meer dan behoorlijke wijze wordt afgehandeld, zijn fouten of onzorgvuldigheden qua toepassing van de vigerende regelgeving uiteraard niet uit te sluiten.

Eenzijds wordt getracht de procedurele foutenmarge zoveel mogelijk te beperken en anderzijds wordt geprobeerd om de inhoudelijke uniformiteit van de adviesverlening zoveel mogelijk te vergroten door alle betrokkenen, te weten gemeente- en provinciebesturen, maar ook de eigen ambtenaren, systematisch toelichting te verstrekken inzake de vigerende regelgeving en hen te begeleiden bij de toepassing ervan (bijvoorbeeld via teamvergaderingen, studiedagen, opleidings- en vormingspakketten enzovoort). De minister verwijst tevens naar de website www.ruimtelijkeordering.be waar getracht wordt om inzake de vigerende regelgeving zo volledig en zo toegankelijk mogelijke informatie te verstrekken.

Tegelijk wordt ook infrastructureel gepoogd de procedurele foutenmarge zoveel mogelijk te verminderen. Zo wordt het binnen AROHM gebruikte dossieropvolgingssysteem (BREDERO) verder geïmplementeerd in alle afdelingen van de administratie. Daarnaast zal het systeem in de nabije toekomst een GIS-component bevatten die gekoppeld is aan informatielagen. Het ingeven van het kadastrale perceel van de aanvraag zal meteen de aanduiding van andere bepalende factoren aangeven, zoals ligging in een beschermd landschap, een vogelrichtlijngebied enzovoort. Omdat aan het systeem ook documenten zijn gekoppeld, zullen de noodzakelijke adviezen aldus min of meer automatisch worden opgevraagd.

In het jaarverslag wordt anderzijds terecht gesteld dat burgers overregulering in het algemeen, en zeker wat de ruimtelijke ordening betreft, aanklagen. In dat perspectief staat het begrip rechtszekerheid en gewekt vertrouwen voorop. Er moet met andere woorden duidelijkheid worden gecreëerd over de op een bepaalde locatie van toepassing zijnde regels, over wat kan en wat niet kan.

Dit wordt onder meer bewerkstelligd door de verdere uitbouw van een kennisbeheersysteem omvattende richtlijnen, vaste rechtspraak, beoordelingscriteria, definities, en dergelijke meer. Bedoeling is dat dit kennissysteem, aanvankelijk bedoeld voor intern gebruik, op termijn, via een trefwoordensysteem, zal kunnen worden geraadpleegd door gemeentebesturen en externen, aanvullend op de duiding die nu op de website staat. Doel is onder meer de opportuniteitsbeoordeling die ten aanzien van het begrip 'goede plaatselijke ruimtelijke ordening' of 'ruimtelijke draagkracht' bestaat te verenigen of minstens te verduidelijken.

Tevens wordt er binnen de administratie momenteel bijzonder veel aandacht besteed aan het concipiëren van duidelijke en interpretatievrije stedenbouwkundige voorschriften, dit zowel wat betreft de voorschriften vervat in de ruimtelijke uitvoeringsplannen (onder meer via het in opmaak zijnde stamvoorschriftenbesluit) als wat betreft de verkavelingsvoorschriften (onder meer via het opmaken van een toetsingskader daartoe). Dit moet toelaten voor een ieder duidelijkheid te scheppen inzake de van toepassing zijnde regels.

Tot slot wordt het vooroverleg dat nu reeds op verschillende niveaus bestaat (periodiek overleg van de regiocoördinatoren met de gemeentebesturen, hoorzittingen enzovoort) verder uitgebouwd.

Dit alles moet toelaten de procedurele foutenmarge zoveel mogelijk te beperken en anderzijds de inhoudelijke uniformiteit van de adviesverlening zoveel mogelijk te vergroten.

Inzake de aanbevelingen 2004-12 en 2004-13 over het handhavingsbeleid stelt de minister dat het zijn ambitie is om snel en tijdig bouwvergunningen te kunnen afleveren. Daardoor kan proactief worden opgetreden en wordt vermeden dat er wordt gebouwd zonder vergunning.

Uit het jaarverslag blijkt dat de burgers verwachten dat de overheid de nodige bescherming biedt en dat een overheid die kennis heeft van bouwovertradingen de nodige daadkracht aan de dag legt door tijdig en gepast op te treden. Wat betreft de aanbeveling 2004-12, is het evenwel een volkomen utopie te veronderstellen dat zelfs mits het verdubbelen van de beschikbare middelen en het voorzien van bijkomende administratieve procedures de cellen handhaving van de provinciale ROHM-afdelingen en AROHM het volledige Vlaamse grondgebied accuraat kunnen opvolgen. Dit gegeven ligt trouwens aan de basis van het gevoerde prioriteitenbeleid waarbij onder meer gefocust wordt op overtradingen in kwetsbare gebieden, open-ruimtegebieden, duinengebieden en flagrante overtradingen. Daarnaast is er bouwpolitie aanwezig in de IPZ's (interpolitiezone).

Het blijkt volgens de minister dat op gemeentelijk niveau de gevoeligheid voor alles wat met ruimtelijke ordening heeft te maken, drastisch stijgt. Zwerfvuil en bouwovertradingen worden maatschappelijk niet meer getolereerd. Er ontstaat zo een signaalfunctie vanuit de bevolking.

Handhaven moet dus, meer dan dit in het verleden het geval was, een opdracht zijn van de lokale overheden. Ook wat dit aspect betreft, moet de subsidiariteit ten volle kunnen spelen, net zoals dit het geval is op het niveau van de planning en de vergunningverlening. Het handhavingsbeleid van de Vlaamse overheid moet in die optiek meer en meer de klemtoon leggen op de begeleiding, de ondersteuning en het toezicht op het functioneren van de eerstelijnsverantwoordelijken, met name de gemeentelijke overheid.

Het handhavingsbeleid van de Vlaamse overheid zou zich dan ook op termijn niet langer in eerste instantie mogen focussen op de individuele overtreder, maar op de overheid die verantwoordelijk is voor de ruimtelijke inrichting op haar grondgebied en vanuit die

verantwoordelijkheid eveneens een handhavingstaak heeft toegewezen gekregen. Essentieel daarbij is dat het gemeentelijk personeel daartoe de nodige opleiding moet krijgen. De minister is bereid om daartoe samen met de VVSG toelichtingsdagen voor gemeentebesturen te organiseren. Ook samenwerking met interpolitiezones moet mogelijk zijn.

Sinds 2003 werd gefocust op de opleiding van stedenbouwkundige ambtenaren. Momenteel werden 280 stedenbouwkundige ambtenaren opgeleid. Nu kan volgens de minister werk worden gemaakt van een opleiding over handhavingsbeleid.

Wat betreft aanbeveling 2004-13, is het inderdaad zo dat door gemeentebesturen soms wordt geopperd dat een parket kleinere inbreuken of inbreuken in woongebied te snel seponereert of zelfs niet meer laat opnemen in een volwaardig proces-verbaal, waardoor een strafrechtelijke procedure bij voorbaat uitgesloten wordt. Wellicht zouden betere afspraken tussen het parket en de desbetreffende gemeenten een en ander kunnen verhelpen. Navraag leert echter dat tot op heden slechts door een beperkt aantal gemeenten gesprekken werden opgestart met het parket om hun handhavingsbeleid, uitgewerkt in een gestructureerde gemeentelijke handhavingsnota, op strafrechtelijk vlak te laten ondersteunen. Het opstellen van een handhavingsnota en handhavingstrategie zal op zich niet voldoende zijn om tot een aanvaardbaar handhavingsniveau te komen. Het personeel moet de nodige opleiding krijgen. In die optiek herhaalt de minister zijn aanbod om samen met de VVSG toelichtingsdagen voor gemeentebesturen te organiseren. Alvorens te overwegen om nieuwe actiemiddelen te ontwikkelen, zoals enigszins voorbarig in de aanbeveling 2004-13 wordt gesteld, lijkt het de minister dan ook in eerste instantie aangewezen dat de desbetreffende gemeenten in overleg zouden treden met het parket.

De minister vroeg tevens aan de heer Hubert Bloemen, hoofd van de afdeling Bouwinspectie, zijn visie. Hij schrijft: "Het is echter ten eerste de vraag of een dergelijk procédé gekoppeld moet worden aan het feit of het parket een bouwovertrading seponereert. De beslissing tot seponering komt immers vaak lang nadat de feiten gepleegd zijn terwijl het procédé juist gericht is op een snelle naleving van de regelgeving.". Dit zal nader moeten bekeken worden.

Inzake aanbeveling 2004-14 stelt de minister dat een restauratiepremie initieel steeds wordt berekend op basis van een goedgekeurde, door de premie-

mer ingediende kostenraming, offerte of inschrijving voor beoogde restauratiewerkzaamheden. De premie wordt standaard verhoogd met 10 percent als tussenkomst in de algemene kosten (architect/ontwerper). Eenmaal de premie is vastgelegd, kunnen de werkzaamheden aangevat worden. Bij correcte uitvoering is de toekenning van de premie verzekerd. Wanneer bij de uitvoering blijkt dat een actualisatie van de aanvaarde raming noodzakelijk is, ten gevolge van de stijging of daling van de prijzen van lonen en materialen, wordt deze ten hoogste voor 10 percent verrekend. Wanneer niet aan deze voorwaarden is voldaan, kan het Rekenhof bij uitbetaling de premie navenant corrigeren.

Wanneer de administratie evenwel een fout maakt bij de berekening van de initiële premie, deze fout niet onmiddellijk aan het licht komt en de premienemer dus van bij het begin op het verkeerde been wordt gezet, voorziet de bestaande wet-, decreet- en regelgeving niet in een schadeloosstelling.

Met het oog op het in de beleidsnota aangekondigde coördinatiedecreet onroerend erfgoed worden echter momenteel de eerste stappen ondernomen om te komen tot een gedragen SWOT-analyse van de bestaande wet-, decreet- en regelgeving ter zake. De administratie bereidt een grondige doorlichting voor, waarbij het bestaande kader inhoudelijk zal worden geëvalueerd, met de bedoeling hiermee rekening te houden in het nieuwe coördinatiedecreet onroerend erfgoed. Alle van ver of nabij betrokken partijen – Vlaamse, provinciale en gemeentelijke administraties, de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, erfgoedverenigingen als Erfgoed Vlaanderen, VCM en OMD – zullen de kans krijgen hierbij hun stem te laten horen. Bij het oplijsten van de sterke en zwakke punten in de bestaande wet-, decreet- en regelgeving onroerend erfgoed zal aanbeveling 2004-14 zeker in aanmerking worden genomen.

1.2.3. *Repliek van de Vlaamse Ombudsdienst*

De heer *Bernard Hubeau* is er niet van overtuigd dat het handnavingsdeficit dat bestaat bij een aantal gemeenten het enige probleem is. Wel wil hij erop wijzen dat bij het optreden tegen bouwmisdrijven er iets fout loopt in het vervolgetraject en de procedure daar

stopt. Samengevat kan de vraag gesteld worden wat voor zin het heeft om kordaat op te treden als de parketten de zaken seponeren?

De administratieve sanctie waarvan sprake in aanbeveling 2004-13 zou zich moeten situeren in de fase vóór de gerechtelijke procedure. De koppeling waarover de heer Bloemen het heeft, klopt niet. Het is dus eerder een alternatief voor een gerechtelijke procedure.

De Vlaamse Ombudsdienst wil verder wijzen op het feit dat het indienen van de herstellvorderingen onredelijk lang duurt. Het is geen oordeel over de snelheid van optreden van overheden. Volgens de informatie waarover de Vlaamse Ombudsdienst beschikt, zou dit toch te wijten zijn aan personeelsgebrek. De minister heeft gelijk als hij stelt dat het hier meer over personeelsbeleid gaat.

Wat het aantal klachten betreft, wenst de heer Hubeau op te merken dat de Vlaamse Ombudsdienst bij een klacht zich niet in de plaats wil stellen van de administratie om te oordelen of iets al dan niet in overeenstemming is met een goede plaatselijke ruimtelijke ordening. Dit is een professioneel beoordelingsproces. Wel wil de Vlaamse Ombudsdienst de randvoorwaarden en de procedure nakijken.

1.2.4. *Repliek van de leden*

De heer *Patrick Lachaert* is van mening dat het probleem zich niet situeert bij bouwmisdrijven in kwetsbare gebieden, op de open ruimte of bij grote bouwmisdrijven. Het grootste probleem bevindt zich bij kleine bouwmisdrijven in woongebied. Dan ontstaat inderdaad het fenomeen dat de gemeente klacht neerlegt maar dat de procureur geen vervolging instelt voor kleine bouwmisdrijven in een woonzone, zoals dat in Gent het geval is. De vraag is dan welke mogelijkheden het gemeentebestuur nog heeft. Een mogelijkheid is om rechtstreeks te dagvaarden voor de correctionele rechtbank maar dit lijkt eerder te hoog gegrepen.

Verder vraagt hij zich af of de stedenbouwkundige inspectie zich niet beter zou focussen op recente bouwmisdrijven in plaats van overtredingen van 30 jaar geleden.

2. THEMATISCHE AANBEVELINGEN INZAKE MILIEU EN WATER

2.1. Inleidende uiteenzettingen

2.1.1. Algemeen

De heer *Bernard Hubeau* geeft toelichting bij twee thematische hoofdstukken van het jaarverslag, namelijk hoofdstuk 4 over milieu, en hoofdstuk 5, dat handelt over water, gas en elektriciteit en dat deels behoort tot de bevoegdheden van de commissie, vooral dan wanneer het gaat over de klachten over de afvalwaterheffing.

Een aantal aanbevelingen die de vorige jaren werden gedaan, zijn volgens de heer Hubeau overeind gebleven, omdat er nog een aantal naweën zijn van de oude afvalwaterheffing. Stilaan ontstaat een evolutie naar de nieuwe bijdrage. Wat die betreft, zullen een aantal van de aanbevelingen en punten die in de commissie werden besproken inzake de eengemaakte factuur op hun haalbaarheid en efficiëntie worden getoetst.

Wat de aanbevelingen betreft, wil hij wijzen op de problematiek van de verborgen lekken, die de Vlaamse burger toch meer bezighoudt dan aanvankelijk gedacht. Toch is er nog niet echt een oplossing uit de bus gekomen. Bij een verborgen lek loopt er ergens niet-verbruikt water weg, achter de meter, terwijl de burger heel vaak niet weet dat dit gebeurt. Overleg over deze kwestie tussen de watermaatschappijen en de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) heeft nog niet veel opgeleverd, vooral omdat de heffing wordt geheven op die hoeveelheid water. De aanbeveling van de Vlaamse Ombudsdienst is dat de geplande reguleringsinstantie inzake water die verantwoordelijkheid op zich zou nemen.

Elk jaar ontvangt de Vlaamse Ombudsdienst een kleine 4.000 klachten en vragen. Zowel wanneer het gaat over de onmiddellijke dienstverlening, dus de doorverwijzingen, als over de informatieverstrekking, horen milieu, water, gas en elektriciteit tot de top-drie. Vooral inzake energie zijn er vorig jaar heel veel vragen binnengekomen. Dat behoort tot de bevoegdheid van een andere commissie. Wanneer het gaat over het totale aantal klachtendossiers, waaruit dus aanbevelingen worden geput, zijn milieu, water, gas en elektriciteit samen goed voor 19 percent. Dat

is dus vergelijkbaar met wonen en ruimtelijke ordening. Samen vormen die domeinen de top-drie van het jaarverslag. Dit blijft in stijgende lijn gaan. In 2000 waren de klachten inzake milieu goed voor 12 percent. Dan gaat het zowel over de heffingen als over leefmilieu in het algemeen.

Wat het aantal gegronde klachten betreft, verwijst de heer Hubeau naar het verslag. Wat milieu betreft, zijn de klachten over de schending van de principes van behoorlijk bestuur intenser aanwezig dan in andere domeinen. Zo is er de redelijke behandeltermijn, waarbij van de Vlaamse overheid wordt verwacht dat ze snel of binnen bepaalde termijnen zou optreden. Gemiddeld is dit soort klachten goed voor 30 percent van alle klachten. Bij milieu is dat 40 percent. Er is dus een probleem van tijdigheid: tijdig antwoorden, tijdig beslissen en tijdig ingrijpen.

Een andere groep klachten, goed voor 35 percent, heeft te maken met de goede uitvoeringspraktijk en de administratieve nauwkeurigheid. Ten slotte is er ook nog de actieve dienstverlening. Een overheid moet immers meer doen dan alleen maar vragen registreren en erop ingaan: ze moet ook actief dienst verlenen. In 12 percent van de gevallen schulde daar het probleem.

2.1.2. Toelichting bij de aanbevelingen

De heer *Chris Nestor*, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst, bespreekt de vier aanbevelingen maar wil eerst nog even dieper ingaan op het onderwerp milieuhinder. Wat dat betreft, heeft de Vlaamse Ombudsdienst dit jaar geen nieuwe aanbeveling geformuleerd, hoewel er wel een aantal dossiers van klachten over milieuhinder zijn afgehandeld. Ook in 2004 werd in een aantal dossiers vastgesteld, vooral inzake inrichtingen van klasse 2 en 3, dat gemeenten terughoudend zijn om maatregelen te nemen of, in een aantal dossiers, om zelfs gewoon een overleg op te starten met omwonenden en de exploitant. Dan gaat het bijvoorbeeld over klachten over de hinder van een feestzaal. Nochtans is in het kerntakendebat conflictbeheersing net naar voor geschoven als een kerntaak van gemeenten bij milieuhinder. De Vlaamse Ombudsdienst verwacht dus meer initiatieven in die zin. Er is geen nieuwe aanbeveling maar de aanbeveling van vorig jaar, 2003-06, blijft dus overeind. De heer Nestor kijkt uit naar het nieuwe handhavingsdecreet, dat de mogelijkheden voor administratieve handhaving moet verbeteren en verfijnen. Ook zal

worden bekeken wat het implementatietraject van het kerntakendebat gaat opleveren.

De vier aanbevelingen in het jaarverslag 2004 gaan vooral over bodemsanering en de werking van de OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij). De eerste, 2004-03, handelt over de behandeling van beroepen tegen de beslissingen van de OVAM. Dat probleem kwam reeds uitgebreid aan bod in het jaarverslag 2003. Er is een structurele achterstand bij de behandeling van die beroepen. In het najaar van 2004 zijn er maatregelen genomen, maar momenteel is het lang nog niet zeker of het probleem definitief is opgelost. Tweemaal werd de mogelijkheid van extra contractueel personeel bij de afdeling Juridische Dienstverlening, die de beroepen behandelt, onderzocht, namelijk eind 2003 en in het najaar van 2004. In het najaar van 2004 bleek dat een afwijking van de algemene wervingsstop die van kracht was, niet mogelijk was. Er werd toen voor gekozen een aantal taken uit te besteden aan twee advocaten die zetelen in de adviescommissie Bodemsanering. Begin 2005, toen de wervingsstop werd versoepeld, is er dan toch voor gekozen om drie extra personeelsleden aan te werven. Die zouden alle drie in juli 2005 daadwerkelijk in dienst moeten zijn. De Vlaamse Ombudsdienst hoopt dat er in 2005 al een verbetering te merken zal zijn en dat die achterstand wordt weggewerkt. Toch schat de afdeling dat het tot midden 2007 zal duren voor er een normale afhandeltermijn van die beroepen kan worden verzekerd.

In de loop van 2004 konden eigenlijk maar drie dossiers worden afgesloten waar er een beslissing was. Er zijn nog diverse dossiers in onderzoek. Die behandeltermijn loopt momenteel nog op tot anderhalf jaar of meer, terwijl hij in principe negentig dagen zou moeten zijn. De aanbeveling over die VLAREBO-beroepen werd dus geherformuleerd, met het accent op het wegwerken van de achterstand en het beheersen van een redelijke termijn voor de nieuwe dossiers.

De tweede aanbeveling, 2004-04, gaat over de bodemsaneringsprocedure. De focus ligt deze keer op de bodemsanering van stookolietanks uitgevoerd door privé-personen. De indiener van de klacht is dikwijls een buur die ook last heeft van de vervuiling of zijn woning wil verkopen en wordt geconfronteerd met afgeschrikte kandidaat-kopers.

Zo'n sanering is dikwijls een onverwachte en ook grote uitgave. Dikwijls lopen er aansprakelijkheidsprocedures bij verzekeringsmaatschappijen. In het

bodemsaneringsdecreet staat dat de eigenaar saneringsplichtig is. De termijn tussen de vaststelling van de verontreiniging en de start van de saneringswerken kan oplopen tot enkele jaren. De hinder die burens ondervinden, leidt tot terechte klachten. Omwonenden hebben recht op duidelijke informatie over de termijnen en procedures. Het moet ook mogelijk zijn om die termijnen in te korten.

De federale overheid en de gewesten werken aan de oprichting van een saneringsfonds voor stookolietanks, analoog aan wat er voor tankstations is gebeurd. De Vlaamse Ombudsdienst vernam onlangs dat, in afwachting van de oprichting van het stookoliefonds, de richtlijn is gegeven om saneringsplichtigen die in gebreke blijven, niet aan te manen er werk van te maken zolang er geen ernstig gevaar voor mens en milieu dreigt. Het gevaar bestaat dat alles lang zal aanslepen. Het fonds moet dus op korte termijn in werking treden.

De Vlaamse Ombudsdienst beveelt aan om de te doorlopen procedure bij bodemsanering te versnellen. Er moet een redelijke termijn komen; de criteria voor het verlenen van uitstel aan de saneringsplichtige moeten streng zijn en alle belanghebbenden moeten worden geïnformeerd over de timing en de procedure.

Een derde aanbeveling, 2004-05, gaat over de ambtshalve sanering, die volgens het bodemsaneringsdecreet kan gebeuren als de saneringsplichtige in gebreke blijft. In de praktijk blijkt een kostenverhalende ambtshalve sanering nooit te gebeuren. Volgens de Vlaamse Ombudsdienst moet dat echter kunnen. Saneringsplichtigen weten vandaag dat het dreigement van een ambtshalve sanering niet veel voorstelt. De ambtshalve sanering via het bodemsaneringsfonds gebeurt vandaag enkel voor historische verontreinigingen: het gaat niet om kostenverhalende saneringen maar om saneringen die de overheid zelf betaalt.

In de beleidsbrief staan twee prioriteiten voor het bodemsaneringsfonds. De bodemverontreiniging met een acuut gevaar krijgt de hoogste prioriteit; vervolgens wordt ook het maatschappelijk belang in het kader van de duurzame ontwikkeling in rekening gebracht. De concrete planning en timing van het bodemsaneringsfonds is onduidelijk. Over een klacht over het uitblijven van een sanering van een asbeststort meldt OVAM enkel dat de sanering niet in de eerstkomende twee jaar zal gebeuren. Dat is

vaag. Er wordt aanbevolen om te onderzoeken hoe er op een efficiënte en kostenverhalende manier kan worden overgegaan tot een ambtshalve sanering als de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet binnen een redelijke termijn nakomt. Voor door de overheid te betalen saneringen moet er duidelijke informatie worden gegeven over de concrete planning en timing van de sanering gefinancierd door het bodemsaneringsfonds.

In een vierde aanbeveling, 2004-06, vraagt de Vlaamse Ombudsdienst aandacht voor bewoners die met zware wateroverlast te kampen hebben. In één concreet dossier werden onmenselijke leefomstandigheden vastgesteld, ondanks het feit dat er bij verschillende diensten is aangeklopt. De intenties in het decreet Integraal Waterbeleid moeten voor zo'n dossier snel tot concrete oplossingen kunnen leiden. Dat decreet stelt een aankoopverplichting door het Vlaamse Gewest in het vooruitzicht. Voor een aange-toonde waardevermindering moet een prijs worden betaald. Er moet een vlotte en efficiënte procedure worden uitgewerkt. Als geen oplossing mogelijk is, moet het gewest met de lokale overheden nagaan wat er kan worden ondernomen voor bestaande woningen in risicogebieden.

De heer *Bernard Hubeau* stelt dat er in hoofdstuk 14 dwarsverbindingen zijn met een reeks thema's. Dit jaar ging de aandacht naar de kwaliteit van de regelgeving. In aanbeveling 2004-36 staat dat de Vlaamse overheid ook op regelgevend niveau snel en behoorlijk moet ingrijpen als dat nodig is. De Vlaamse Ombudsdienst geeft terzake vier voorbeelden – over het aangepast milieuhandhavingssysteem dat al tien jaar suddert; over de vogelschrikkanonnen; over het waterbeleid – bij de watertoets in de ruimtelijke ordening wordt onvoldoende rekening gehouden met het historisch passief – en over de ambtshalve sanering die wegens het niet-optreden eigenlijk een fictie is.

2.2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Rudi Daems* wil ingaan op het aspect van de 'hinder' en op de laatste aanbeveling. Hij hoopt dat de rondetafel over handhaving, die op 29 juni 2005 op initiatief van minister Peeters plaatsvindt, niet alleen zal gaan over het instrumentarium, maar ook over de aanbevelingen inzake de organisatie van de handhaving, die overigens door de vorige Vlaamse Regering formeel zijn bekrachtigd. Gemeenten moeten een rol kunnen spelen inzake preventieve handhaving en

moeten bij de uitbouw van het lokaal handhavingssysteem en het voorzien van sancties bij toezicht op de klasse 2 en klasse 3 worden ondersteund.

In de samenwerkingsovereenkomst kan worden bepaald dat gemeenten kunnen samenwerken om de slagkracht te verhogen, bijvoorbeeld met de hulp van de politiezones. Gebeurt dat in de praktijk? Inzake de vogelschrikkanonnen wordt er gepingpongged tussen de lokale overheid en de Vlaamse overheid. In een omzendbrief is een poging ondernomen om gemeenten te helpen een beleid te voeren. Sommige gemeenten maken daar gebruik van, andere dan weer niet. Bestaat er terzake een evaluatie?

Wat de waterzieke gronden betreft, kent iedereen het dossier V. uit B. Het decreet Integraal Waterbeleid moet worden uitgevoerd. Via een watertoets moet dat probleem in de toekomst worden vermeden. Historisch gegroeide problemen moeten misschien worden aangepakt via een aankoopverplichting of een minnelijke regeling, in uitvoering van het decreet.

De heer *Bart Martens* stelt dat het stookoliefonds door de minister in de lente is aangekondigd. Hoe zit het daarmee? Zal het fonds alle kosten dekken, ook voor de historische saneringen? Destijds was er discussie over het al dan niet betalen van de kosten die mensen maken voor het overschakelen naar aardgas. Het zou spijtig zijn als mensen moeten opdraaien voor de ontzaglijk hoge saneringskosten nadat ze overstappen naar een milieuvriendelijker energiebron als aardgas of van plan zijn dat te doen. Worden ook hun kosten terugbetaald?

In de sector spreekt men over onoordeelkundig uitgevoerde lektheidstesten. Naar verluidt zijn veel technici niet echt bekwaam om die testen uit te voeren en leidt zo'n test tot het ontstaan van lekken. Hij heeft dat probleem vroeger al aangekaart, maar een antwoord heeft hij vooralsnog niet gekregen. Doet men daar iets aan?

2.3. Antwoord van de minister

Minister *Kris Peeters* is van mening dat er vragen worden gesteld die niet rechtstreeks verband houden met het jaarverslag van de ombudsman. Daarin staan een aantal zaken die reeds werden opgelost zoals de VLAREBO-beroepen. Wat het lek achter de meter betreft, moet elke burger nagaan of de watermeterstand niet uitzonderlijk stijgt. De overheid zal

ook nagaan hoe ze een antwoord kan bieden op een plotse stijging. We gaan nader in op alle aanbevelingen waarvoor er nog geen oplossing is gevonden.

De minister stelt dat hij op de vragen van de heer Daems niet onmiddellijk kan antwoorden. Hij gaat ervan uit dat hij ook aanwezig zal zijn bij de rondetafel waar de discussie kan verdergezet worden.

Volgens minister Peeters leest de heer Martens de kranten op een selectieve manier. Minister Verwilghen heeft een persontmoeting georganiseerd waarop alle ministers van de regio's aanwezig waren. Zij hebben daar het principeakkoord over het stookoliefonds ondertekend. De insinuatie dat daar ogenschijnlijk nog niets is gebeurd, is dan ook misplaatst. Op basis van dat akkoord wordt nu een en ander uitgewerkt. Voor meer uitleg over de inhoud van dat akkoord, stelt de minister voor om een schriftelijke vraag in te dienen. Dat geldt ook voor de andere vragen waar geen antwoord op werd verkregen.

De minister stelt dat hij reeds de nodige navraag heeft gedaan over de vraag van de heer Martens over het testen van de tanks door er druk op te zetten. Onstuitig handelen kan lekken veroorzaken in plaats van ze te voorkomen. Dat is evident. De minister wil werken met concrete dossiers, en niet met algemeenheden.

De heer *Jos Bex* heeft het artikel waarnaar werd verwezen bij zich, evenals de brief van een advocaat naar aanleiding van een bepaald dossier. Het zou weinig waarschijnlijk zijn dat de beloftes die minister Verwilghen heeft gemaakt, effectief zullen worden gerealiseerd.

Minister *Kris Peeters* kan enkel zeggen dat het akkoord is ondertekend. Daar zijn met de sector lange gesprekken over gevoerd. Daarbij engageren alle partijen zich voor een verdere implementatie, zodat het fonds effectief kan worden georganiseerd. Intussen is er al heel wat gebeurd. Dit gebeurt volgens de planning die hijzelf naar voren had geschoven. De mensen van het kabinet en ook anderen leveren een serieuze inspanning om dat te realiseren. De datum die werd vooropgesteld, is 1 januari 2006.

De heer *Jos Bex* vraagt of de commissieleden inzage kunnen krijgen in dat ondertekend document? In het artikel staat immers: "Een mogelijke uitbreiding [...] waarvan tot op heden nog geen enkele wette-

lijke basis voorligt. Bovendien bestaat er geen enkele zekerheid[...]".

De heer *Patrick Lachaert*, voorzitter, stelt dat het document zal worden rondgestuurd.

De heer *Rudi Daems* werpt op dat de minister niets heeft gezegd over de laatste aanbeveling, en die is nochtans cruciaal. De idee om in meer curatieve zin te werken rond woningen in waterzieke gronden vindt hij een vrij belangrijk gegeven. Zijn vragen over de vogelschrikkanonnen en over het protocol met de politiezones zal hij later nog eens stellen.

De heer *Bernard Hubeau* is van mening dat het niet enkel de bedoeling is om in de toekomst problemen te vermijden maar ook na te gaan wat er is gebeurd in het verleden. Een voorbeeld daarvan is het verhaal over het stookoliefonds.

De heer *Jos Bex* deelt mee dat, voor wat de handhaving betreft, de discussie over de gemeentelijke administratieve sancties al bezig is binnen de gemeenten en de politiezones. Via die sancties zou er heel wat kunnen gebeuren voor het handhavingbeleid. Alleen ontbreekt daartoe het kader voor de gemeenten.

De heer *Patrick Lachaert* stelt dat minister Marino Keulen momenteel een kader uitwerkt in samenspraak met de VVSG. Voor het eerst zou er van boven af een voorstel worden gedaan dat kan worden overgenomen door de steden en gemeenten.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Bart MARTENS
Jos BEX

Patrick LACHAERT